

העוקץ המושלם: "פתאום זרמו אליו כמויות של כסף. הוא התחיל לחיות כמו מיליונר - וקנה סוויטות ומכוניות"

"2,000 אברכים קנו יחידות קרקע בהונולולו, לאחרים מכרו השקעה באפליקציה ש'תהפוך אותם לעשירים'" ■ מיזם צרכני חדש מנסה לעצור את אחת התופעות המכוערות בחברה החרדית: "גונבים וגוזלים מהציבור החרדי מיליארד שקל בשנה"

[התראות במייל](#)

סימי ספולטר

2024 בינואר 26 • 06:15

"אנשים גונבים וגוזלים לציבור החרדי כל שנה לדעתי קרוב למיליארד שקל, ואני לא מגזים", את ההצהרה הזו השמיע באחרונה מי שנחשב לאחד מהדיינים הבכירים בחברה החרדית, הרב צבי ברוורמן, שמכהן כראש אב בית דין וכדיין בביתר ובירושלים. מבחינת אזרח חרדי, ההתבטאות הזו של ברוורמן משולה לאמירה של שופט עליון, מכיוון שברוורמן נחשב לאחד הבוררים הגדולים בחברה החרדית.

ההצהרה הזו היא חלק משיחה ארוכה שבה פרס ברוורמן את היקף ההונאות, הנוכלויות והעוקצים שנהפכו למכה של ממש, ומונה את הסיבות לכך שהן פורחות במיוחד בחברה החרדית, וגם דוחק במי שנעקצו לגשת למשטרה ולהתלונן.

דבריו מאירים את המצב שבו בשנים האחרונות הציבור החרדי נהפך למטרה קלה לנוכלים. הונאות שהוצעו בעבר ברשת לגולשים בפייסבוק מוצעות כיום בעיקר בעמודי עיתונים חרדיים, והזדמנויות נדל"ן או סטארט-אפים מפוקפקים, שלא היו מצליחים למצוא להם קונים בחוץ, נהפכים לסחורה חמה בקרב אברכים. התארגנות חדשה שקמה בשבועות האחרונים מנסה לראשונה לפעול כדי לעצור את התופעה. במסגרת

הניסיון לייסד את הארגון, שוחחו המייסדים עם הרב ברוורמן — שבשל תפקידו התוודע להיקף התופעה.

שכונת מאה שערים בירושלים. בשנים האחרונות נהפך הציבור החרדי למטרה קלה להונאות צילום: אוהד ציונברג

הסיפור של נ' יכול להמחיש עד כמה קל להפיל חרדים ולגרום להם להשקיע כסף במיזמים מפוקפקים, "את ד' הכרתי עוד כשהוא היה אברך כולל", הוא מספר. "בשלב מסוים הוא הקים עסק בתחום חומרי הבניין, ודרך ההתעסקות עם קבלנים גילה את תחום ניכיון הצ'קים — ואמר 'יאללה אני אקח צ'קים ואפרע ואעשה 1% מכל צ'ק שאני פורע'.

"בחודשים הראשונים של המיזם הוא ניכה צ'קים רק לקבלנים, ואז הוא החליט להפוך את זה למשהו גדול יותר, פתח חברה והתחיל לפרסם בעיתונות החרדית שהוא נותן 2% תשואה מובטחת על כסף. מבעלי הצ'קים הוא גבה 3%, במטרה להרוויח את הפער של ה-1% בין השניים. תוך כמה חודשים התחילו לזרום אליו כמויות של כסף, הרבה ממנו במזומן והוא כבר לא היה יכול לנהל אותו. זה היה כסף שאי־אפשר היה לעשות איתו עסקים אמיתיים, או להפקיד אותו בבנק. בשלב מסוים היו לו 80 מיליון שקל שהסתובבו אצלו, והוא התחיל לחיות כמו מיליונר — קנה סוויטות ומכוניות והתחיל להסתובב בעולם. העסק בבסיס לא היה הונאה, הוא לקח ממך צ'ק של 100 אלף שקל, נתן לך 95 אלף שקל — ופרע אותו. זה פשוט עסק מאוד מסוכן, כי מספיק צ'ק אחד שחוזר והלך כל הרווח של החודש, וכשזרם לו שם המון כסף הוא כבר לא ידע מה קורה".

"אם יש השקעה טובה, לא מוכרים אותה במאה שערים או בשטיבל'ך — אלא במנהטן. לפה באים עם הסחורה שאי־אפשר למכור בשום מקום בעולם. חובה על הציבור להתעשת ולעצור את

זה"

הרב צבי ברוורמן

בשלב מסוים הגיע ד' אל נ' עם הצעה מפתה: "שלושה חודשים לפני שהכל קרס הוא ביקש ממני שאתן לו צ'קים עתידיים והוא ישלם לי כנגדם — בתוספת של 5%, ונתן לי גם כעירבון צ'קים שלו. חשבתי לעצמי 'מה יכול לקרות?' מדובר היה ב-300 אלף שקל, הספקתי לפרוע מהם 50 אלף שקל ואז שמעתי שהוא עומד ליפול. ביום שבו הכל קרס באתי אליו למשרד. בהתחלה הוא ניסה למרוח אותי, אבל אז הוא נתן לי גישה לאקסל שבו הוא ניהל את העסק, והיו שם חובות של 80 מיליון שקל, בזמן שבפועל בחשבון הבנק היו רק חצי מיליון שקל. ניסיתי לשכנע אותו שיעביר את הדירה לטובת החובות שיש לו לחברים, אבל זה לא קרה והכל הלך".

לדברי נ', הסיפור מעולם לא הגיע לחקירה ברשויות. "עד היום המשטרה לא חקרה את זה. באותו ערב הוא נסע ללונדון ואחרי שבועיים לארה"ב. הדבר היחיד שנותר זה לבזוז לו את הבית והמשרד. אפילו אני לא הלכתי למשטרה כי הרגשתי שאין שום טעם, ואנשים אחרים פחדו ללכת למשטרה כי הם גילגלו את זה במזומן או בשחור".

"יש עסקות שהן נוכלות מתחילה ועד סוף"

את היוזמה להקמת גוף שייאבק במקרי הנוכלות מוביל איצ'ה דז'אלובסקי (37) מירושלים, המשתייך לחסידות גור. לגוף, שייקרא "הפורום החרדי להגנת הצרכן", הצטרפו שורה של עורכי דין חרדים, אנשי תקשורת וחשוב מכל – שורה של רבנים. הרב ברורמן הסביר כבר בפתח השיחה מה הן בעיות השורש שמושכות את הנוכלים דווקא לחרדים. "הציבור החרדי לא נוהג לפנות לרשויות ולא פונה למשטרה ולא פונה לתחקירים. הוא לא בקשר עם התקשורת ואין לו את האתרים".

החשש מהמשטרה והיעדר האוריינות הטכנולוגית מביאים לפריחה בסוגים שונים של נוכלויות. "יש עסקות שהן נוכלות מתחילה ועד סוף", פירט ברורמן בפגישה. "מוכרים לך עיר חדשה בשומרון ואברכים קונים ב-100 אלף שקל לפי מיליון שקל לדונם, כן? זה הרי שטויות במיץ עגבניות באזורים כאלה. אני מבטיח לאנשים שלא יהיה שם דירות בהבטחה גמורה, לא יבנו ולא יהיה שום דבר, אבל 2,000 אברכים קנו יחידות קרקע בהונולולו. מקום שאין שום סיכוי בעולם שיבנו שם. 2,000 אברכים קנו! יש מישהו שמוכר סטארטאפ בישיבות, מספר על 'אפליקציה' שדרך זה כל הציבור החרדי יקנה, 'רק קח לך אחריות על שיווק בשכונה, ואתה עשיר!' כל הסיפורים האלה הם פשוט נוכלות מדרגה ראשונה ורק אצלנו הם קורים. שינסה למכור את העסקים האלה ברמת גן, בתל אביב ואפילו בקריית שמונה או בבית שאן, הוא לא יצליח".

חרדים באשדוד. החשש מהמשטרה והיעדר האוריינות הטכנולוגית מביאים לפריחה בסוגים שונים של נוכלויות צילום: אילן אסייג

נוסף על אלה יש גם תופעה של הצעות השקעה שהן לא נוכלות במובן הפשוט, אלא פשוט הצעה גרועה. לדברי ברורמן, "אין משהו אחד שלא ימכרו בציבור החרדי. אפשר למכור גם בקבוקים של אוויר בציבור החרדי. אם יש השקעה טובה, לא מוכרים אותה במאה שערים או בשטיבל'ך – מוכרים את זה במנהטן. אם יש השקעה טובה, לא צריך לבוא אלינו. לפה באים עם הסחורה שאי אפשר למכור בשום מקום בעולם. חובה על הציבור להתעשת ולעצור את זה".

דז'אלובסקי עצמו מחזיק בגוף תקשורת חרדי עצמאי שפועל כקו חדשות טלפוני, שמתעדכן כמה פעמים ביום. "הקו הוקם בתחילת הקורונה יחד עם משרד הבריאות", הוא מסביר. "זה התחיל כפתרון לאנשים שרוצים להתעדכן בנושא הקורונה. הבנו שזה חייב להיות חדשותי כדי שאנשים יתקשרו. בהמשך, כשהקורונה דעכה, זה התגלגל

ונהפך לכלי תקשורת סולידי ורציני". בכל יום מתקשרים אל הקו כ-70 אלף אנשים ומאזינים בממוצע יותר מעשר דקות.

הקו הפך את דז'אלובסקי לדמות מוכרת בכל הקשור במלחמה בקונספירציות. "התחלתי להיאבק בנוכלים כבר בקורונה. ניהלתי מאבק נגד המידע הכוזב בנושא חיסונים במגזר החרדי. אם תחפש את השם שלי בגוגל תראה שנהפכתי לאויב של מתנגדי החיסונים במגזר החרדי. השיא היה כשקיבלתי הביתה איומים ברצח, והמאיים יושב היום בכלא אחרי שהמשטרה תפסה אותו מאיים על עוד אנשי ציבור במגזר החרדי".

עם הזמן החל דז'אלובסקי לקבל פניות גם בנושאים אחרים. "מכיוון שנהפכתי לדמות שנאבקת במידע כוזב, התחלתי לקבל פניות לגבי כל מיני עוקצים. כשחבר שלי, שהוא אדם מצליח במגזר החרדי, נפל באחד העוקצים שמסתובבים אצלנו, החלטתי לראיין אותו בקו ולצאת עם השם של החברה, אחרי שביררתי עם מומחה ועורך דין. למחרת קיבלתי איום בתביעה אם לא אתנצל ואשלם סכום גדול לפיצוי. אחרי התייעצות עם רבנים החלטתי לא להיכנע". דז'אלובסקי מתכוון בדבריו לחברת מייסמארטי, שבעבר נקראה טודובום, פינדרלה, סמארטי, פידבק ועוד.

ההחלטה של דז'אלובסקי שלא להיכנע אכן הובילה לתביעה מצד מייסמארטי. בימים אלה הוא מגיש את כתב ההגנה לתביעה, שגרמה לו להבין את היקף התופעה. "פירסמתי את העובדה שנתבעתי והתחילו לזרום אליי סיפורים דומים, אני חושב שזו לא הגזמה לומר שכמעט בכל משפחה חרדית יש מישהו שנעקץ. ומה שכואב במיוחד זה שבדרך כלל האנשים החלשים יותר במשפחות נעקצים. הבנתי שצריך לצאת למאבק רחב יותר ושצריך מעטפת רחבה יותר, שהיעד הוא שלעוקצים ונוכלים לא יהיה מקום במגזר החרדי".

את ברורמן הכיר דז'אלובסקי גם כן בשל המאבק שלו במפיצי קונספירציות בקורונה. גם אז יצא הרב במילים חריפות נגד אלה שהפיצו את אותן קונספירציות. כעת הוא נרתם למאבק החדש.

צילום: נעם ריבקין פנטון

"כשחבר שלי, שהוא אדם מצליח במגזר החרדי, נפל באחד העוקצים שמסתובבים במגזר, החלטתי לראיין אותו ולצאת עם השם של החברה. למחרת קיבלתי איום בתביעה אם לא אתנצל ואשלם סכום גדול לפיצוי. אחרי התייעצות עם רבנים החלטתי לא להיכנע"

איצ'ה דז'אלובסקי, איש תקשורת חרדי

אפשר ללמוד עד כמה קל להפיל אנשים בחלומות שווא בחברה החרדית גם מסיפורה של חברת אתרא, שקרסה לפני כשנתיים. החברה הציעה לנשים חרדיות צעירות הצעה מושכת במיוחד: שכר של 12.5 אלף שקל בחודש עבור עבודה של חמש שעות ביום. הנשים נדרשו רק לשלם עבור הכשרה בשנה הראשונה בעלות של 24 אלף שקל. אלא שכפי שנחשף, בין היתר, ב-TheMarker, במציאות החברה לא עמדה בהבטחתה ופיטרה את הנשים באמתלות שונות.

לפי הסיכום של הנאמנת שמונתה לפרק את אתרא, ברגע הקריסה עבדו בחברה כ-450 חרדיות, שלהן היא הייתה חייבת כ-15 מיליון שקל. היקף החובות לנושים היה אפילו גבוה יותר ועמד על יותר מ-30 מיליון שקל ביום שקרסה. היקף המיזם, שפעל שנים ספורות בלבד, מלמד על הקלות שבה הצעה קוסמת יכולה להצליח למשוך אליה מאות אנשים.

הרב ברוורמן העריך כי מדובר בהונאות בהיקפים של מיליארדי שקלים בשנים האחרונות. "אצלי לבד (בבוררות או בבתי הדין; ס"ס) יש יותר מ-2 מיליארד שקל של עוקצים בציבור החרדי ואני לא מגזים בשום מילה".

כדי להבין כיצד ההיקף מגיע למספרים כאלה ניתן ללמוד משתי אנקדוטות שני משתף: "באותו יום שהעסק של ד' קרס הגיע לשם אברך מצפון הארץ, ובכה שהוא הוציא משכנתא על הדירה חודש לפני כן, לקח חצי מיליון שקל והשקיע בחברה של ד'. היה גם עסקן ידוע מירושלים שניסה בשבוע שלפני הקריסה להציל את העסק. ד' הבטיח לו שזה עסק מרוויח של מיליונים בכל חודש, ורק צריך לעבור שבועיים שבהם יש בור בתוך התזרים והכל יסתדר. העסקן הזה גייס לו 5 מיליון שקל תוך שלושה ימים מעשרות אברכים בירושלים, וכמובן שכל הכסף הזה גם הלך לפח. זה מטורף. תוך שנתיים אברך כולל בחברה החרדית נהפך למנהל של קרן שמגלגלת עשרות מיליוני שקלים בשקיות מזומן ואקסל בודד".

משרדי חברת אתרא שקרסה. חייבת 15 מיליון שקל ל-450 חרדיות צילום: עופר וקנין

המקרה של אתרא הוא גם דוגמה מצוינת לחוסר האחריות של התקשורת החרדית. החברה נותרה חייבת ל"יתד נאמן" — העיתון החרדי הנפוץ ביותר — 200 אלף שקל בגין שירותי פרסום שלא שולמו, וסכום דומה לרדיו "קול ברמה" — אחת משתי תחנות הרדיו החרדיות הפופולריות במגזר. "אחת המטרות שלנו היא שהתקשורת החרדית תהיה יותר מחויבת לנושא", מציין דז'אלובסקי. "באחד העיתונים הכי נפוצים במגזר החרדי — עם תפוצה של מאות אלפי עותקים — התפרסמה באחרונה בקביעות מודעה של אחד העוקצים. כשפנינו למנכ"ל הוא סירב להפסיק את הפרסום".

גם ברוורמן ביקר את העיתונות החרדית וגם את קופות הצדקה. "יש לנוכלים מספיק כסף לפרסם בעיתונים ב-20 אלף שקל לעמוד. יש להם מספיק כסף להביא אנשי ציבור, חברי כנסת ושרים. אני אומר לקופת הצדקה, אתם מחלקים בשכונה מיליון שקל בשנה? הגניבות והנזקים שנגרמים לאברכים בשכונה שלכם בשנה זה הרבה יותר, אולי פי עשר". לשאלה אם צריך לפנות למשטרה הוא עונה בכך נחרץ: "אני מודיע במפורש: מבחינה הלכתית האנשים האלה נחשבים רודפים של הציבור. יש להם דין של רודף. חובה על כל אחד שיודע על משהו כזה לפנות לרשויות".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ הונאה

+ חרדים

₪749.00

₪1,770.00

₪1,513.00

₪799.00

TheMarker

הצג עוד

דיוורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מנוי | ביטול מנוי | שאלות ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו | הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ